

تا پایان مهر ماه امسال بیش از ۱۰۰ هزار توریست، جهانگرد، میهمان و بازدید کننده ضمن ورود به ایران و دیدار از آثار و اهنیسه تاریخی، موزه‌ها، شهرها و همچنین مناطق دیدنی کشور با فرهنگ ایران نیز آشنا شده‌اند. هم اینان ۴۱ میلیون دلار ارز نیز از این طریق (اگر به سیستم بانکی تحویل شده باشد) در ایران پرداخت کرده‌اند.

بر اساس برنامه پنج ساله که ورود حدود ۹۰۰ هزار توریست به ایران پیش بینی شده است می‌باید سالانه ۱۶۰ الی ۲۰۰ هزار نفر جهانگرد خارجی به ایران مسافرت کنند و البته اگر این روند (با حذف مریسات موازی، نهادها و سازمانهای ذریبط، و رشد بینش قوی ایجاد ارتباط فرهنگی، و مرمت و بازسازی تأسیسات و اصلاح خطوط هوایی، ساخت هتلهاى جدید و...) به همین شکل پیش برود، مسلماً می‌توان به اهداف پیش‌بینی شده در برنامه ۵ ساله (در صنعت توریسم) رسید.

فراموش نکنیم از ۲۴۰ هتل کشور که بعضاً نه بین‌المللی هستند و نه در حد استاندارد و تعدادی نیز حتی فرهنگ میهمان پذیری ندارند و از ۸۰ واحد آژانس که بسیاری از آنها امکاناتی کمتر از آژانس‌های تاکسیسرانی دارند، ۹۲ هتل و ۱۰ آژانس مربوط به بنیاد بزرگ و بسیار بزرگ جانیازان است که چنانچه ده مرکز تفریحی را (اگر تأسیسات آن دچار آتش سوزی نشود با لوازم آن به فروش نرسد) به آن اضافه کنیم می‌توان این بخش را قدرتی در مجموعه تشکیلات جذب توریسم به حساب آورد. گزارش زیر حاصل چند گفتگو در باب مسایل جهانگردی و مشکلاتی است که همواره به زبان می‌آید اما، در عمل...

در سالهای گذشته توریسم در ایران یکی از منابع تأمین درآمد ارزی کشور بود ولی پس از انقلاب اسلامی با کاهش تعداد جهانگردان درآمد ارزی حاصل از توریسم نیز کاهش یافت.

درآمد ارزی کشور از توریسم در سال ۴۸ با ۲۴۱۱۹۸ نفر جهانگرد رسمی معادل ۲/۸۶۴/۵۶۷/۱۶۰ ریال (حدود ۴۱ میلیون دلار) بود و در سال ۵۵ با ۶۵۷۹۳۰ نفر به ۱۱/۵۵۲/۴۷۰/۸۰۰ ریال (معادل ۱۶۵ میلیون دلار) افزایش یافت ولی این رقم تا سال ۶۸ به میزان قابل توجهی کاهش یافت و به ۲/۵۶۶/۳۶۲/۹۹۶ ریال یا ۹۳۹۵۳ جهانگرد رسید. فراموش نکنیم که در سال ۶۸ ضمن افزایش بی‌رویه تورم حتی بسیاری از بلیط‌های مسافرتی هم به ارز به فروش می‌رسید البته از سال ۶۷ به دنبال اقداماتی که صورت گرفت، افزایشی در حدود ۳۵ درصد نسبت به سالهای ۶۵ و ۶۶ داشته است. گرچه این ارقام هرگز به میزان سالهای ۵۵ و ۵۶ نرسید.

توریسم در قرن بیستم، با ساختار و شکل جدیدی در جهان مطرح شده است. اگر در

گذشته‌های دور مساجراجویان و تاجران به جهانگردی می‌پرداختند، امروز میلیونها انسان اوقات فراغت یا تعطیلات خود را به امر سیر و سفر می‌گذرانند و این دگرگونی زمینه ساز پیدایش توریسم مدرن شده است که بررسی و سازماندهی آن در حد يك رشته علمی، پیچیده است. جهانگردان در سفرهای خود در حقیقت میبشران برجسته بیامهای فرهنگی به شمار می‌آیند در حالیکه امروزه با گسترش ارتباطات، این نقش رنگ باخته و در قالب توریستهای امروزی با اهداف جدید ظاهر شده است.

توریسم در ایران

ایران به علت تنوع فراوان در شرایط اقلیمی، قدنی کهن و درخشان از جمله کشورهایی بوده است که همواره جاذبه‌های فراوانی برای

جهانگردان داشته

است. وجود اماکن

متبرکه، طبیعت زیبا،

وجود آثار باستانی،

فرهنگی و تاریخی در

نقاط مختلف، به

دلیل سابقه فرهنگی

کشور، متبرکه و

آرامگاه شعراى

معروفی چون حافظ و

سعدی و شهرهای

تاریخی که شهرت

بین‌المللی دارند مانند

اصفهان و مناطقی

تاریخی تخت جمشید

و شوش، تماماً عوامل

جذب جهانگردان به

این کشور می‌باشند. لازمه بهره‌برداری از این عوامل، برنامه‌ریزی صحیح و منطقی و سرمایه‌گذاری در زمینه ساخت امکانات و تسهیلات توریستی، و سازماندهی کلیه نهادها و ارگانهای ذیبط و هماهنگی فعالیتهای این مراکز در ارتباط متقابل با یکدیگر است. اما امکانات موجود چیست؟

وضعیت هتلها

در ارتباط با اقامت مسافرین خارجی، و داخلی تعداد ۳۲۹ واحد هتل يك ستاره تا پنج ستاره با جمعاً ۱۵۰۰۰ اتاق و ۳۵۰۰۰ تخت در خدمت این صنعت قرار دارد، که بسیاری از آنها فاقد تأسیسات حد استاندارد می‌باشند. در گفتگوی با آقای بخارایی مدیر عامل سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی در زمینه رشد و گسترش توریسم مشخص شد در برنامه پنجساله پیش‌بینی‌هایی صورت گرفته است. به گفته وی در این برنامه و پس از ایجاد آرامش بعد از

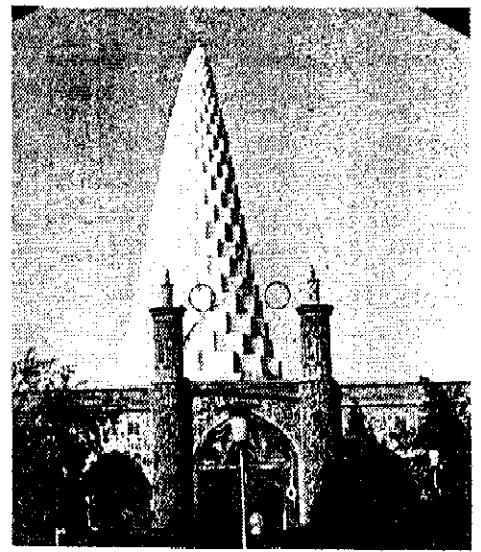
جنگ، دولت توجه زیادی به این بخش که ویژگی‌های خاص آن به توسعه کشور نیز کمک می‌کند، مبذول داشته و در آمد حاصل از توریسم طی برنامه ۵ ساله اول ۴۵۰ میلیون دلار پیش‌بینی شده است و برای اولین بار بعد از پیروزی انقلاب و پایان جنگ، اعتبارات عمرانی برای این بخش اختصاص یافته که هم برای توسعه واحدهای فعلی (در حقیقت تعمیر و تجهیز آنها) و هم برای احداث واحدهای جدید مصرف می‌شود همچنین برای تشویق سازمانهای سرمایه‌گذاری از جمله بانکها به دادن اعتبار و وام به این بخش، اقداماتی صورت گرفته است، این مبلغ در برنامه پنجساله حدود ۱/۵ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. آقای بخارایی در زمینه جذب جهانگردان خارجی به خانه‌های ایران در خارج از کشور اشاره کرد: «قبل از پیروزی انقلاب اسلامی حدود شش خانه در این رابطه فعالیت

جهانگردی انتقال فرهنگ

فریبا رضوی

داشتند که با توجه به مسائل پس از انقلاب و عدم فعالیت، اکثر آنها تعطیل شده‌اند و تنها خانه ایران در پاریس در حال فعالیت است که عمدتاً به معرفی کالاهای ساخت ایران و در حقیقت کارهای دستی و صنایع اشتغال دارد. در صورتیکه این خانه‌ها می‌توانند در زمینه دادن آگاهی و انجام تبلیغات و معرفی ایران به عنوان یکی از مراکز فعال جذب توریسم باشد.

برای دریافت اطلاعات بیشتر در زمینه مسایل جهانگردی، اهداف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه مناطق جذب توریست (جذب توریسم از کشورهای شرقی یا غربی و تهیه امکانات رفاهی برای خارجیان) پس از چندین بار تماس تلفنی با دکتر آقای حاجی معاون امور سیاحتی زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای روز چهارشنبه ۶۹/۱۰/۱۹ وقت ملاقات و مصاحبه داده شد که صبح آرزو، خبرنگار و عکاس مجله گزارش پس از ۲ ساعت انتظار، دست خالی به مجله بازگشتند؛ زیرا معاون محترم

به دلیل جلسه داشتن، در جلسه مصاحبه که به وقت قبلی مشخص شده بود حضور نیافتند، (امید است متولیان امر فرهنگ و مطبوعات به مسایل فرهنگی توجه بیشتری نشان دهند).

وضعیت آژانسهای مسافرتی

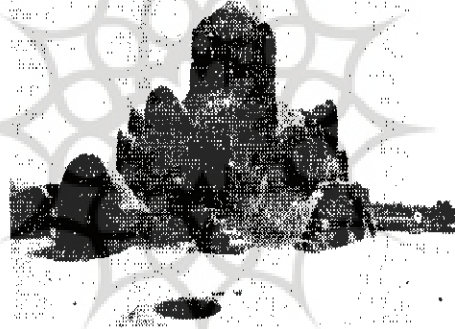
شرایط حاکم بر آژانسهای مسافرتی و موانع محدود کننده فعالیت آنها، افت آشکار تورسیم در ایران را به همراه داشته است. عدم همکاری بین مرکز و سازمانهای دولتی با آژانسها در زمینه چگونگی پذیرایی از میهمانان خارجی، یکی از مواردی است که نیاز به تجدید نظر اساسی دارد.

عامل دیگری که مانعی در برابر رشد تورسیم به حساب می آید، نارسایی در سیستمهای حمل و نقل داخلی می باشد که رفت و آمد مسافران را در سطح کشور دچار اشکال می کند. کمبود هتل و مهمانسرا برای اقامت مسافری نیز، از موارد باز دارنده در افزایش تعداد توریست در ایران است. علاوه بر این مسائل، ضعف خانه های فرهنگی و سفارتخانه ها در امر تبلیغات و جذب توریست از یک طرف و وجود مشکلات و موانع در راه اخذ و صدور ویزا و مشکلات گمرکی از سوی دیگر تا حد زیادی تعداد ایرانیان را کاهش داده است.

آقای مهاجری مدیر آژانس مهاجری با ۴۴ سال سابقه کار در این زمینه می گوید: بعد از سالها رکود، امسال برای اولین بار جهت جذب تورسیم با موسسات جهانگردی کشورهای فرانسه، آلمان، اتریش، ایتالیا، انگلیس، ژاپن، سنگاپور تماس گرفتیم ولی به علت بحران منطقه فعلاً تورها وارد کشور نشدند، در زمینه تورهای خروجی هم فعالیتهایی صورت گرفته است، نحوه عملکرد به این صورت است که ابتدا جاذبه های کشور را بررسی میکنیم بعد به کشورهای علاقمند برای بازاریابی مراجعه می کنیم و از آژانس ها برای ترتیب دادن تور کمک می گیریم، البته قبلاً یا هتل ها و موسسات حمل و نقل زمینی در داخل کشور تماس می گیریم و امکانات موجود را بررسی می کنیم و در ضمن نرخهای مخصوصی را برای گروههای مختلف تهیه می نمایم.

آقای مرادی مدیر گروه آژانسها در معاونت امور سیاحتی و مراکز تفریحی بنیاد جانبازان که سابقاً عضو هیات مدیره سندیکای آژانسها بوده است در مورد سوابق فعالیت بنیاد چنین می گوید:

«این سازمان از ۵-۴ سال پیش در پی تدارک و برگزاری تورهای داخلی و خارجی بوده است ولی به علت شرایط جنگی نتوانست اقداماتی در این خصوص انجام دهد، علاوه بر مسئله جنگ موانعی دیگر نیز وجود دارد، از جمله نحوه برخورد های سفایر با فرهنگ مسافریین خارجی و وجود دیدگاه های متفاوت در زمینه ایجاد تضادهای فرهنگی با این مضمون که «ایرانیانی که از کشور خارج می شوند بعد از سفر به بلندگوهای علیه نظام و مصالح کشور تبدیل خواهند شد و ورود خارجیان علی الخصوص توریستهای اروپایی و امریکایی منجر به ورود فرهنگ غربی و در نتیجه اختلاط فرهنگی می شود» این مسائل وضعیتی ناپایدار را در جهت برنامه ریزی دراز مدت در خصوص صنعت تورسیم ایجاد کرده بود. از ۱۸

ماه پیش تا به حال در برنامه پنجساله، برنامه ریزی برای تورهای ورودی صورت گرفته و در جهت رشد و گسترش آن گامهایی برداشته شده است.

ژاپن و ایتالیا جزو اولین کشورهایی هستند که در این زمینه با ایران همکاری کرده اند تا حدی که تیرهای ژاپن به دو الی سه گروه تور در ماه رسیده بود، ولی متأسفانه به علت بروز مسائل خلیج فارس و ایجاد ناامنی در منطقه، آمد و رفت آنها به تعویق افتاد. مراکزی که در این خصوص فعالیت می کنند مجتمع ایرانگردی و جهانگردی آزادی (آیت) و ایران توریست هستند که وابسته به بنیاد جانبازان می باشند. نحوه کار آنها تبلیغات و درج آگهی های در جرائد خارجی برای جذب توریست است.

مسئله دیگری که در پذیرش مسافر خارجی حائز اهمیت است اختلاف نظر بعضی از مراکز و سازمانها و همچنین برخی از اقشار مردم می باشد که در عمل با دیدگاههای توریستها همفایرت

دارد. در این خصوص مرادی اظهار داشت: نظارتی که از سوی وزارت ارشاد در مورد انتخاب تورها صورت می گیرد، نگرانی از بابت تضادهای فرهنگی رفع می شود و تبادل فرهنگی نیز در سطح مناسب انجام خواهد شد، مسئله مهم نحوه برخورد مراکز و سازمانهای مختلف، نوع و شیوه برخورد این افراد است که عامل تعیین کننده ای در جذب یا دفع توریست می باشد.

مشکلات ارزی نیز برای ایرانیان خارجی مسئله ساز است به گفته آقای مرادی: هنوز قانون یا سیستمی برای تبدیل ارز توریستها ایجاد نشده است و نامشخص بودن نرخ ارز تسدیلی، جهانگردان را با سردرگمی و ابهام مواجه کرده است و در نهایت آنان را به سوی بازارهای آزاد سوداگری ارز راهنمایی می کند.

مدیر گروه آژانسها در معاونت امور سیاحتی و مراکز تفریحی بنیاد جانبازان پیشنهاداتی نیز در زمینه بهبود وضعیت تورسیم ارائه داد:

« ضرورت تشکیل شورای نظارت یا هماهنگی بر امور توریستی متشکل از وزارت ارشاد، هواپیمایی جمهوری اسلامی، نمایندگان سندیکای آژانس ها، نماینده بنیاد، بانک مرکزی، گمرک، میراث فرهنگی و سایر ارگانهای ذیربط که در حال حاضر به صورت سازمانهای موازی و هم به صورت خود محور عمل می کنند. پیشنهاد دیگر وی حل مسئله تبدیل ارز از طریق میانگین نرخ مشخص با همکاری بانک مرکزی و کمک به هتل سازی، بازسازی و تشویق بخش خصوصی در جهت سرمایه گذاری در این بخش و حمایت دولت در این زمینه می باشد.

مسلماً ایجاد هماهنگی بین سازمانها و وزارتخانه های مسئول و همچنین واقع نگری بر این مسئله که ارتباطات لازمه زندگی بشر است می تواند محیطی به وجود آورد تا جهانگردان دنیا باز هم به اصفهان نصفه جهان، تخت جمشید، شوش و دهها نقطه زیبا و دیدنی ایران سفر کنند.

